

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КАНЄВСЬКА БОГДАНА ОЛЕКСІЇВНА

УДК: 657.1.351

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИДАТКІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ
ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ**

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело
_____ Б. О. Канєвська

Науковий керівник
Цаль-Цалко Юзеф Сигізмундович,
доктор економічних наук, професор

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент: _____
(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

Голова комісії _____
(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та
аудиту № __ від _____ року.

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
д.е.н., проф. Мороз Ю.Ю.

«__» _____ р.

_____ (підпис)

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) _____ захистив(ла) кваліфікаційну
(прізвище та ініціали)

робота з оцінкою за шкалою ECTS _____, сума балів _____ за національною
шкалою з оцінкою _____

Секретар ЕК _____
(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Канєвська Б.О. Організація обліку і контролю видатків на підприємствах державного сектору економіки. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2021.

Кваліфікаційну роботу присвячено обґрунтуванню теоретичних та практичних рекомендацій з облікового забезпечення і контролю видатків на підприємствах державного сектору економіки на прикладі територіальних громад, які є бюджетними установами.

Охарактеризовано територіальні громади Хмельницької області, конкретизовано по районах, міських ОТГ та старостинських округах. Наведено динаміку та склад витрат Полонської міської об'єднаної територіальної громади.

Обґрунтовано видатки територіальних громад як об'єкт бухгалтерського обліку і контролю. Виділено видатки, які можна здійснити за рахунок бюджетів об'єднаних територіальних громад. Виділено напрямки організації обліку видатків бюджетних установ, на прикладі територіальних громад. Наведено три чіткі фази в процесі контролю за видатками в Полонській міській об'єднаної територіальної громади, які відповідають трьом етапам використання коштів.

Сформовано аналітичні ознаки об'єктів обліку, які потрібно відобразити шляхом кодування аналітичного рахунку, це дозволить установі більш точно відобразити господарські операції в обліку та швидше групувати інформацію для формування фінансової та бюджетної звітності. Наведено рекомендації щодо підвищення ефективності управління видатками та сформовано модель внутрішнього їх контролю в об'єднаних територіальних громадах.

Ключові слова: бухгалтерський облік, контроль, видатки, бюджетні програми, бюджет, ОТГ, підприємства державного сектору економіки, бюджетні установи

ABSTRACT

Kanevskaya BO Organization of accounting and control of expenditures at enterprises of the public sector of the economy. - Manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 071 - accounting and taxation. - Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2021.

The qualification work is devoted to substantiation of theoretical and practical recommendations on accounting and control of expenditures at the enterprises of the state sector of the economy on the example of territorial communities, which are budgetary institutions.

Territorial communities of Khmelnytsky region are characterized, specified by districts, city OTG and Starostyn districts. The dynamics and composition of expenditures of the Polonsk city united territorial community are given.

Expenditures of territorial communities as an object of accounting and control are substantiated. Expenditures that can be made from the budgets of the united territorial communities are allocated. The directions of the organization of the account of expenses of budgetary establishments, on an example of territorial communities are allocated. There are three clear phases in the process of controlling expenditures in the Polonsk city united territorial community, which correspond to the three stages of use of funds.

Analytical features of accounting objects have been formed, which should be displayed by coding the analytical account, this will allow the institution to more accurately reflect business transactions in accounting and more quickly group information for the formation of financial and budgetary reporting. Recommendations for improving the efficiency of expenditure management are provided and a model of their internal control in the united territorial communities is formed.

Keywords: accounting, control, expenditures, budget programs, budget, OTG, public sector enterprises, budget institutions

ЗМІСТ

Вступ.....	6
Розділ 1. Теоретичні основи організації обліку і контролю видатків територіальних громад.....	8
1.1. Характеристика територіальних громад та механізм їх управління.....	8
1.2. Видатки територіальних громад як об'єкт бухгалтерського обліку і контролю.....	16
Висновки до розділу 1.....	23
Розділ 2. Діагностика сучасного стану організації обліку і контролю видатків територіальних громад.....	24
2.1. Організації обліку видатків Полонської міської об'єднаної територіальної громади.....	24
2.2. Контроль за видатками Полонської міської об'єднаної територіальної громади	28
Висновки до розділу 2.....	31
Розділ 3. Удосконалення системи обліку і контролю видатків територіальних громад.....	33
3.1. Механізм удосконалення обліку видатків територіальних громад.....	33
3.2. Модель удосконалення контролю за видатками територіальних громад.....	35
Висновки до розділу 3.....	42
Висновки.....	44
Список використаних джерел.....	46
Додатки.....	50

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Забезпечення успішного розвитку зв'язків з громадськістю країни передбачає створення сприятливих умов для стимулювання довгострокового економічного зростання. Це пов'язано з ефективністю вирішення проблем, пов'язаних із підвищенням ефективності бюджетних витрат та їх оптимізацією. В умовах економічних перетворень в Україні доцільно систематично підходити до оцінки ефективності та раціональності бюджетних витрат та узгоджувати розподіл бюджету з пріоритетними напрямками соціально-економічного розвитку країни.

Сучасний етап розвитку бюджетних відносин в Україні характеризується посиленням ролі бюджетних витрат у процесі регулювання соціально-економічного розвитку держави та регіонів. Витрати бюджету - це кошти, виділені на реалізацію програм та заходів, включених до відповідного бюджету. Система їх планування має свої правила, методологічні принципи, стандарти тощо [3].

Сьогодні, зважаючи на обмеженість фінансових ресурсів держави та необхідність їх економічного витрачання, проблема підвищення ефективності витрат місцевих бюджетів має особливе значення. Заслужовує на увагу проблема прозорості використання державних коштів та оптимізації структури бюджетних видатків, тобто зменшення видатків у тих сферах, які на сучасному етапі реформ стають менш пріоритетними для країни.

Проблеми підвищення ефективності та оптимізації бюджетних витрат розглядаються в працях Борнос В., Глущенко Ю., Демянишина В., Макогон В., Міщенко Д., Міщенко Л., Павлюк К., Радіонова Ю., Шапаренко О. та інших.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних та організаційно-методичних положень, а також розробці практичних рекомендацій з бухгалтерського обліку та контролю видатків в бюджетних установах, які здійснюють функції управління в об'єднаних територіальних громадах.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- обґрунтувати систему діяльності управлінських органів на рівні

територіальних громад;

- виокремити особливості господарської діяльності та економічний стан бюджетної установи, на прикладі Полонської міської об'єднаної територіальної громади;

- обґрунтувати видатки територіальних громад як об'єкт бухгалтерського обліку і контролю;

- розкрити організації обліку видатків Полонської міської об'єднаної територіальної громади;

- здійснити контроль за видатками об'єднаної територіальної громади;

- намітити основні напрями удосконалення обліку і контролю видатків територіальних громад.

Об'єктом дослідження є видатки підприємств державного сектору економіки, на прикладі Полонської міської об'єднаної територіальної громади.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних та практичних питань, пов'язаних з обліком та контролем видатків підприємств державного сектору економіки, на прикладі Полонської міської об'єднаної територіальної громади.

Основними джерелами інформації є літературні наукові і методично-практичні джерела, нормативно-правові документи, що регулюють ведення бухгалтерського обліку, аналізу, контролю видатків, фахові Інтернет-ресурси, дані фінансової, статистичної, податкової і управлінської звітності та внутрішніх регламентів територіальної громади.

Практичне значення дослідження. Результати дослідження можуть бути використані при організації обліку та контролі видатків підприємств державного сектору економіки, на прикладі Полонської міської об'єднаної територіальної громади.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИДАТКІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

1.1. Характеристика територіальних громад та механізм їх управління

Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади, заснована на децентралізації, концептуальні припущення якої були затверджені в 2014 році, а практична реалізація розпочата в 2015 році, була однією з найбільш ефективних та помітних із оголошених стратегічних реформ. Реформа децентралізації має на меті створити сучасну систему місцевого самоврядування в Україні, засновану на європейських цінностях місцевої демократії, забезпечивши місцеві громади повноваженнями та ресурсами, що забезпечать місцевий економічний розвиток, надання якісних та доступних державних послуг. Роль об'єднаних територіальних громад у забезпеченні інтересів громадян у всіх сферах життя на певній території повинна стати вирішальною [10].

На початку 2020 року 90,3% території країни охоплювалось багаторічними планами створення громад. «У 2019 році було створено 223 ОТГ, тоді як у 2018 - лише 141. Це означає, що, як вважають, процес децентралізації триває. Всього було створено 1029 ОТГ у які об'єдналися 4698 громад. Ми знаємо, що багато ОТГ є слабкими - зазвичай там, де приймаються політичні чи емоційні рішення. Однак 6 263 громади ще не об'єдналися, що погіршує перспективи їх власного розвитку. Вибори до новоствореної ОТГ відбулись у грудні минулого року, і ще 49 об'єднаних громад готові призначити перші вибори та чекають рішення ЦВК» - прокоментував заступник Міністра з питань розвитку громад та територій В'ячеслав Негода [37].

Моніторинг децентралізації показує, що у 2019 році громади активно укладали угоди про співпрацю - було підписано 234 угоди. Тому на початок 2020 року вже існує 530 угод про співпрацю між громадами [49].

У 2019 році в об'єднаних громадах було відкрито більшість нових центрів надання адміністративних послуг - в ОТГ з'явився 31 новий ЦНАП. Загалом в ОТГ є 806 ЦНАП [49].

Крім того, суттєво активізувався процес підключення громад до ОТГ та міст обласного значення. Понад 100 ОТГ вже приєдналися до сусідніх громад. Загалом до них приєднались майже 250 сусідніх сільських та селищних рад. За спрощеною процедурою понад 100 громад приєдналися до 44 міст обласного значення [37].

Житомир, Дніпропетровськ, Чернігів, Хмельницький та Запоріжжя є лідерами в рейтингу областей за рівнем розвитку спроможних громад. В даний час до п'яти зовнішніх регіонів належать Київська, Львівська, Закарпатська, Вінницька та Кіровоградська області [37].

Інститут Громадянського Суспільства реалізував проект з підтримки діяльності ОТГ у Хмельницькій області, і ця робота є своєрідним ефектом такої діяльності та дозволяє, наприклад, Хмельницькій області поглянути на досягнення громади, оцінити її досягнення або проблеми та спробувати передбачити підхід до стадії злиття.

Станом на 1 січня 2021р. у Хмельницькій області одними з найпоширеніших організаційних форм суб'єктів економіки залишаються товариства з обмеженою відповідальністю – 8,4 тис. (28% в загальній сукупності юридичних осіб), приватні підприємства – 5,6 тис. (18%), органи державної влади, організації (установи, заклади) – 3,8 тис. (13%) – до яких відносяться організації громадянського суспільства територіальних громад [37].

Стан розвитку територіальних громад у Хмельницькій області представлений у таблиці. 1.1.

Таблиця 1.1

Характеристика територіальних громад Хмельницької області [37]

Райони	Кількість громад	Площа, км ²	Населення
Кам'янець-Подільський	15	4541,1	287601
Хмельницький	27	10797,3	683795
Шепетівський	18	5367,3	283306
Разом	60	20705,7	1254702

Як видно з табл. 1.1, в Хмельницької області здійснюють діяльність 60 територіальних громад з населенням 1254702 чол.

Полонська міська об'єднана територіальна громада, яка відноситься до Шепетівського району включає 14 об'єднаних рад. Площа територіальної громади - 617.5 км, чисельністю населення громади – 33030, в т. ч. міське населення -20620, сільське населення – 12410. Однієї з останніх в грудні 2020 року до Полонської міської ради (код ЄДРПОУ 04060743) було приєднано Білецьку сільську раду Полонського району Хмельницької області (код ЄДРПОУ 01207520), розташовану за адресою: вул. Центральна, 24, с. Білецьке Полонського району Хмельницької області. Старостою Білецького старостинського округу Полонської міської об'єднаної територіальної громади призначено Самчук Галину Степанівну (Додаток) [36].

Паспорт Полонської міської територіальної громади наведений в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Паспорт Полонська міська територіальна громада, центр – м. Полонне [36]

Найменування показника		Значення показника
1		2
1.	Чисельність населення станом на 1 січня 2020 р.,	35 067
	у тому числі дітей:	
	дошкільного віку	2 316
	шкільного віку	4 338
	учнів, що здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, розташованих на території спроможної територіальної громади	4 022
2.	Кількість населених пунктів, що входять до складу спроможної територіальної громади	34
3.	Розрахунковий обсяг доходів спроможної територіальної громади ($D = D_1 + D_2 + D_3 - D_4$), гривень	125 545 400
	у тому числі:	
	сформованих відповідно до статті 64 Бюджетного кодексу України (D_1)	107 194 800
	бюджету розвитку (D_2)	915 300
	базової дотації (D_3)	17 435 300
	реверсної дотації (D_4)	
4.	Розрахунковий індекс податкоспроможності бюджету спроможної територіальної громади	0, 62
5.	Розрахункова частка місцевих податків та зборів у доходах бюджету ($D_1 + D_2$) спроможної територіальної громади, відсотків	33, 9
6.	Площа території спроможної територіальної громади, кв. кілометрів	601, 38
7.	Кількість закладів, що утримуються за рахунок бюджету органів місцевого самоврядування	
	у тому числі:	
	закладів загальної середньої освіти I—III ступеня	10, в т.ч. 1- НВК
	закладів загальної середньої освіти I—II ступеня	6, в т.ч. 5 - НВК
	закладів загальної середньої освіти I ступеня	1

Продовження табл. 1.2

1	2	3
	закладів дошкільної освіти	19, в т.ч. 10 – дошкільні відділення у НВК
	закладів позашкільної освіти	4
	закладів культури	45
	закладів фізичної культури	1
	фельдшерсько-акушерських пунктів	17
	амбулаторій, поліклінік	6
	лікарень	0
	станцій швидкої допомоги	0
8.	Наявність приміщень для розміщення державних органів, установ, що здійснюють повноваження щодо:	
	правоохоронної діяльності	в наявності
	реєстрації актів цивільного стану та майнових прав	в наявності
	пенсійного забезпечення	в наявності
	соціального захисту	в наявності
	пожежної безпеки	в наявності
	казначейського обслуговування	в наявності
9.	Наявність приміщень для розміщення органів місцевого самоврядування	в наявності
10.	Наявність центру надання адміністративних послуг	в наявності

Бюджет Полонської міської ОТГ складається з доходів та видатків бюджету.

Доходами бюджету є податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ) [3].

Видатками бюджету є кошти, що спрямовуються на здійснення бюджетних програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум [3].

За видатками бюджет Полонської міської ОТГ направлений на виконання основних завдань бюджетних програм у галузі розвитку територіальної громади.

Детальніше динаміку та перелік видатків Полонської ОТГ, що передбачені Бюджетним Кодексом України [3] наведено в рис. 1.1.-1.2. та табл. 1.3-1.6.

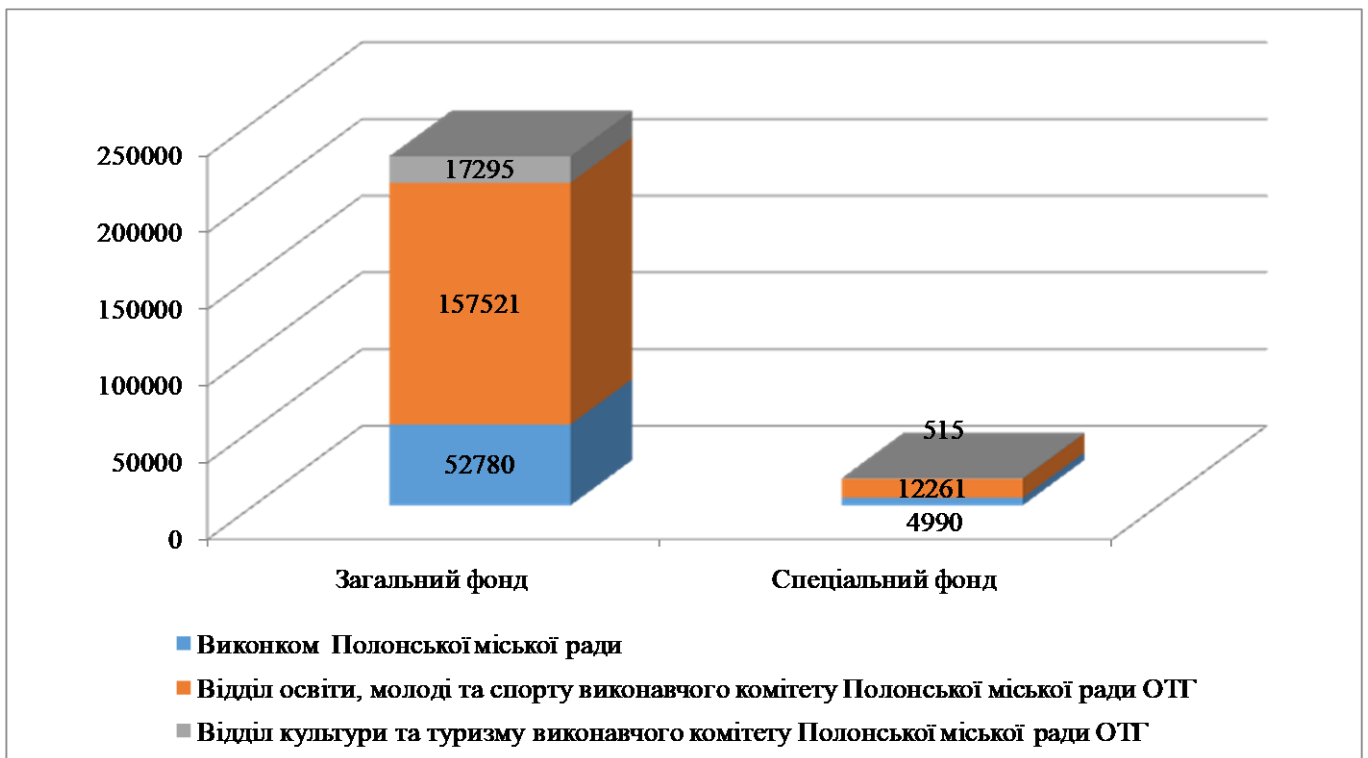

Рис. 1.1. Розподіл видатків за розпорядника коштів місцевого бюджету Полонської міської об'єднаної територіальної громади в 2020 році (тис.грн.)

Таблиця 1.3

Склад видатків за загальним та спеціальним фондом Полонської міської об'єднаної територіальної громади в 2020 році (тис.грн.) [36]

Найменування головного розпорядника коштів місцевого бюджету	Видатки				
	видатки споживання	з них		видатки розвитку	усього
		оплата праці	комунальні послуги та енергоносії		
1	2	3	4	5	6
Загальний фонд					
Виконавчий комітет	47907	24219	525	4853	52780
Відділ освіти, молоді та спорту виконавчого комітету	157521	113338	10098	0	157521
Відділ культури та туризму виконавчого комітету	17295	12873	663	0	17295
УСЬОГО	222722	150430	11286	4853	227595
Спеціальний фонд					
Виконавчий комітет	4862	112	0	0	4990
Відділ освіти, молоді та спорту виконавчого комітету	10360	1901	0	0	12261
Відділ культури та туризму виконавчого комітету	120	339	122	0	515
УСЬОГО	15342	2352	122	0	17766

Продовження табл. 1.3

1	2	3	4	5	6
Разом					
Виконавчий комітет	52769	24331	525	4853	57770
Відділ освіти, молоді та спорту виконавчого комітету	167881	115239	10098	0	169782
Відділ культури та туризму виконавчого комітету	17415	13212	785	0	17810
УСЬОГО	238064	152782	11408	4853	245361

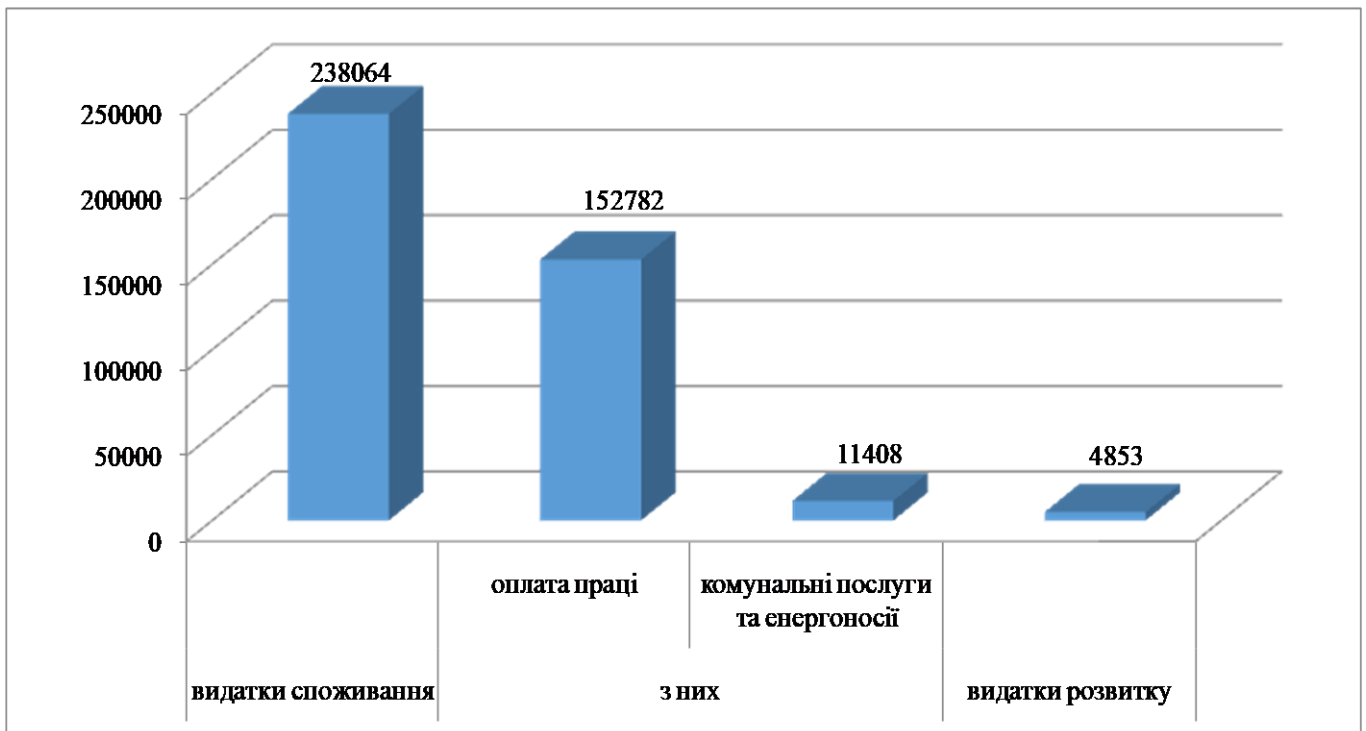

Рис. 1.2. Динаміка видатків місцевого бюджету Полонської міської об'єднаної територіальної громади в 2020 році (тис.грн.) [36]

Таблиця 1.4

Видатки Виконавчого комітету за загальним та спеціальним фондом Полонської міської об'єднаної територіальної громади в 2020 році (тис.грн.) [36]

Найменування головного розпорядника коштів місцевого бюджету/ відповідального виконавця	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
1	2	3	4
Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	23099	288	23387
Інша діяльність у сфері державного управління	597	96	693
Проведення місцевих виборів	1812	0	1812

Продовження табл. 1.4

1	2	3	4
Первинна медична допомога населенню, що надається центрами первинної медичної (медико-санітарної) допомоги	2386	10	2396
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері охорони здоров'я	1012	0	1012
Компенсаційні виплати на пільговий проїзд автомобільним транспортом окремим категоріям громадян	50	0	50
Забезпечення соціальними послугами за місцем проживання громадян, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	6309	75	6384
Інші заходи та заклади молодіжної політики	10	0	10
Надання фінансової підтримки громадським організаціям ветеранів і осіб з інвалідністю, діяльність яких має соціальну спрямованість	20	0	20
Організація та проведення громадських робіт	5	0	5
Інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	442	0	442
Забезпечення діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії	1840	104	1944
Забезпечення збору та вивезення сміття і відходів	535	0	535
Забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій, що виробляють, виконують та/або надають житлово-комунальні послуги	288	0	288
Організація благоустрою населених пунктів	4755	260	5014
Здійснення заходів із землеустрою	60	0	60
Будівництво об'єктів житлово-комунального господарства	0	2208	2208
Співфінансування інвестиційних проектів, що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку	0	1480	1480
Виконання інвестиційних проектів в рамках реалізації заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості	0	197	197
Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету	385	0	385
Проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки чи права на неї	0	10	10
Членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування	15	0	15
Заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	80	0	80
Заходи з організації рятування на водах	844	0	844
Утилізація відходів	50	0	50
Природоохоронні заходи за рахунок цільових фондів	0	53	53
Резервний фонд	20	0	20
Субвенція з місцевого бюджету на здійснення переданих видатків у сфері охорони здоров'я за рахунок коштів медичної субвенції	6001	0	6001
Інші субвенції з місцевого бюджету	2042	210	2251
Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів	122	0	122
Всього	52780	4990	57770

Таблиця 1.5

Видатки Відділу освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Полонської міської ради ОТГ за загальним та спеціальним фондом в 2020 році (тис.грн.) [36]

Найменування головного розпорядника коштів місцевого бюджету/ відповідального виконавця	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
Надання дошкільної освіти	21438	1211	22648
Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти	123597	2799	126396
Надання позашкільної освіти закладами позашкільної освіти, заходи із позашкільної роботи з дітьми	3665	69	3733
Методичне забезпечення діяльності закладів освіти	899	0	899
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти	3678	0	3678
Забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів	1882	225	2107
Оздоровлення та відпочинок дітей (крім заходів з оздоровлення дітей, що здійснюються за рахунок коштів на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи)	13	0	13
Проведення навчально-тренувальних зборів і змагань з олімпійських видів спорту	23	0	23
Утримання та навчально-тренувальна робота комунальних дитячо-юнацьких спортивних шкіл	2001	0	2001
Будівництво мультифункціональних майданчиків для занять ігровими видами спорту	0	1004	1004
Забезпечення діяльності місцевих центрів фізичного здоров'я населення `Спорт для всіх` та проведення фізкультурно-масових заходів серед населення регіону	325	21	346
Будівництво освітніх установ та закладів	0	5268	5268
Виконання інвестиційних проектів в рамках здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	0	1665	1665
Всього	157521	12261	169782

Таблиця 1.6

Видатки Відділу культури та туризму виконавчого комітету Полонської міської ради ОТГ за загальним та спеціальним фондом в 2020 році (тис.грн.) [36]

Найменування головного розпорядника коштів місцевого бюджету/ відповідального виконавця	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
1	2	3	4
Надання спеціальної освіти мистецькими школами	6459	310	6769
Забезпечення діяльності бібліотек	3106	85	3191
Забезпечення діяльності музеїв і виставок	348	21	369
Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	5817	99	5916
Забезпечення діяльності інших закладів в галузі культури і мистецтва	967	0	967
Інші заходи в галузі культури і мистецтва	64	0	64
Фінансова підтримка засобів масової інформації	533	0	533
Всього	17295	515	17810

Дані таблиць та рисунків свідчать, що протягом 2020 року із бюджету Полонської міської ОТГ здійснено видатки на загальну суму 245361 тис. грн, в тому числі із загального фонду – 227595 тис.грн, із спеціального – 17766 тис. гривень. Найбільші видатки зафіксовані за відділом освіти, молоді та спорту виконавчого комітету, так у 2020 році видатки споживання становлять 167881 тис.грн., з них на оплату праці – 115239 тис.грн. та на комунальні послуги та енергоносії – 10098 тис.грн.

Таким чином, у ході дослідження видатків Полонської міської ОТГ ми бачимо, що обсяги видатків бюджету ОТГ визначаються окремо за кожною бюджетною галуззю, зважаючи на загальний ресурс бюджету громади та пріоритетності здійснення видатків.

1.2. Видатки територіальних громад як об'єкт бухгалтерського обліку і контролю

Бюджет завжди був важливим інструментом впливу на розвиток економіки та соціальної сфери. У ринкових умовах він не повинен втрачати свою роль в економічному розвитку держави. Однак, незважаючи на роздержавлення та приватизацію і поглиблення ринкових відносин, необхідно залучати державні кошти. По-перше, це пов'язано з тим, що частка державного сектору в економіці залишається значною, що вимагає розробки державних інвестиційних програм, згідно з якими бюджет фінансує капітальні видатки. По-друге, стабілізація економіки та розвиток підприємництва вимагають фінансової підтримки держави у формі трансфертів [4].

Як відомо, видатки бюджету відображають соціальну та економічну політику держави. Держава через видатки бюджету та бюджет у цілому бере участь у процесі поділу, визначаючи конкретні пропорції поділу [4].

Витрати бюджету - кошти, виділені на реалізацію програм економічного розвитку та заходів, передбачених відповідним бюджетом [35].

На думку Василика О. Д., витратами державного бюджету є економічні відносини, що виникають у зв'язку з розподілом централізованого фонду державних ресурсів та його використанням для реалізації програм і заходів, передбачених бюджетом [4]. В. М. Опарін вважає, що основою сутності бюджетних видатків має бути суспільний вибір. З цієї причини він визначає видатки бюджету як інструмент, що забезпечує найвищий критерій справедливості при розподілі суспільних благ з метою досягнення максимального рівня добробуту для кожного члена суспільства [32].

На наш погляд, видатки державного бюджету відіграють важливу роль у розвитку країни, є основою для фінансування соціальних програм, економічного регулювання, реструктуризації економіки, створення загальних умов для ринкових відносин, збільшення кредитування юридичних та фізичних осіб, міжнародних відносин та інші важливі заходи.

Окрім конкретизації бюджетних видатків, Бюджетний кодекс також визначає поняття бюджетних витрат, яке слід розуміти як бюджетні витрати та кошти для погашення основної суми боргу [3]. Нами на рис. 1.3. визнаються видатки, що не належать до бюджетних видатків та такі, які включаються до загальних бюджетних видатків, розмір яких не може бути змінений при зменшенні затверджених бюджетних асигнувань, тобто вони захищені.

Бюджетні установи витрачають бюджетні асигнування відповідно до кошторисів доходів і витрат за функціями та відповідно до економічних кодів бюджетної класифікації [44].

Видатки бюджету згідно з Бюджетним кодексом України класифікуються відповідно до (рис. 1.4.).

Важливу роль у перерозподілі валового внутрішнього продукту, фінансуванні державних послуг, особливо соціальної спрямованості відіграють місцеві бюджети, а також вони мають прямий вплив на задоволення різноманітних потреб населення. Відповідно до Бюджетного кодексу України місцевий бюджет включає доходи та витрати на здійснення компетенції органів влади Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації та місцевого самоврядування [3].

Рис. 1.3. Види видатків відповідно до Бюджетного кодексу України [3]

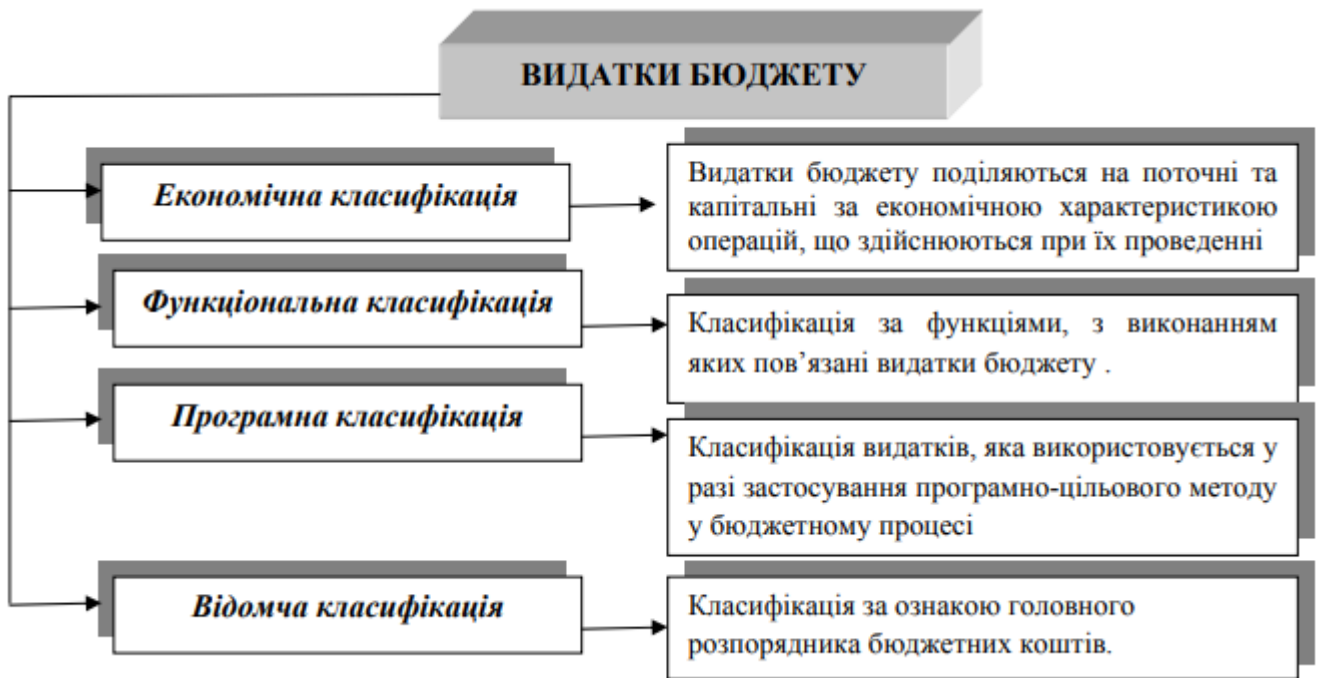

Рис. 1.4. Класифікації видатків за Бюджетним кодексом України [3]

Усі місцеві бюджети незалежні, що забезпечує безпеку відповідних джерел доходів бюджету, право місцевих органів влади приймати рішення щодо використання бюджетних коштів відповідно до українського законодавства, право відповідних органів місцевого самоврядування розглядати та затверджувати відповідні місцеві бюджети [35].

В даний час в рамках реалізації Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні триває активна робота зі створення дієздатних територіальних громад. Бюджети об'єднаних територіальних громад, створені відповідно до законодавства та перспективного плану формування комунальних територій, матимуть прямі міжбюджетні зв'язки з державним бюджетом. В результаті буде забезпечений один із напрямків реформування міжбюджетних відносин - перехід від трирівневої до дворівневої бюджетної системи [35].

Сума витрат на утримання органів місцевого самоврядування розраховується виходячи із змодельованої структури та штатного розкладу майбутньої комуни. Відповідні витрати в існуючих ОТГ слід брати за приклад лише після детального

аналізу, оскільки зараз існує багато ОТГ, в яких при однаковій чисельності витрати на утримання підрозділів місцевого самоврядування відрізняються вдвічі.

Витрати місцевих бюджетів (ст. 70 БКУ) включають бюджетні асигнування, встановлені рішенням про місцевий бюджет на конкретні цілі, пов'язані з реалізацією програм та заходів, перелік яких зазначений у Бюджетному кодексі України. На підставі ст. 82 Витрати бюджету БКУ поділяються на три категорії, тоді як видатки місцевих бюджетів обмежуються двома з них (табл. 1.7) [3].

Таблиця 1.7

Розподіл видатків місцевих бюджетів за категоріями, джерелами фінансування і призначенням [3]

Категорія видатків	Джерела фінансового забезпечення	Призначення видатків
1	2	3
I	Видатки державного бюджету	Видатки, що спрямовуються на здійснення функцій, які забезпечують конституційний лад держави, державну цілісність і суверенітет, незалежне судочинство, а також інші передбачені Бюджетним кодексом України видатки, які не можуть бути передані на виконання АР Крим і місцевому самоврядуванню.
II	Трансферти державного бюджету	Видатки, які визначаються функціями держави і можуть бути передані на виконання АР Крим та місцевому самоврядуванню з метою забезпечення найбільш ефективного їх виконання на основі принципу субсидіарності.
III	Видатки місцевих бюджетів	Видатки на реалізацію прав та обов'язків АР Крим та місцевого самоврядування, які мають місцевий характер і визначені законами України.

Порядок, умови та критерії передачі права здійснення видатків, що входять до категорій II та III, регулюються ст. 85 та 86 БКУ. Визначальною умовою розмежування видів витрат між бюджетами є принцип субсидіарності, доповнений критеріями пріоритетності витрат, рівності громадян у отриманні гарантованих виплат та гарантованого надання певних послуг певним категоріям громадян [3].

Видатки, які можна здійснювати з бюджетів ОТГ, визначено статтями 71, 89 та 91 БКУ (рис. 1.5-1.7) [3].

Рис. 1.5. Делеговані видатки з бюджетів об'єднаних територіальних громад

Рис. 1.6. Видатки об'єднаних територіальних громад на виконання власних повноважень

Рис. 1.6. Видатки бюджету розвитку об'єднаних територіальних громад

Розвиток усіх населених пунктів, включених до ОТГ, якість життя людей та задоволеність мешканців діяльності громади з діяльністю місцевого самоврядування багато в чому залежать від результатів використання бюджетних коштів.

Отже, беручи до уваги бюджетні видатки, їх класифікацію, місцеві бюджетні витрати за категоріями, джерелами фінансування та цілями, можна зробити висновок, що найбільш специфічними об'єктом обліку в ОТГ є видатки. У загальній системі бухгалтерського обліку цей облік видатків є найбільш складним і відповідальним, вимагає найбільш детальної розробки та обробки та перевіряється з метою визначення витрат ОТГ окремо для кожного бюджетного сектору, враховуючи загальний ресурс бюджету та пріоритетність здійснення видатків.

Висновки до розділу 1

Характеризуючи діяльність територіальних громад та їх роль у розвитку національної економіки України, можна констатувати, що децентралізація управління в Україні спрямована на ефективне використання ресурсного потенціалу країни. Роль об'єднаних територіальних громад у забезпеченні інтересів громадян у всіх сферах життя на певній території є вирішальною. Більше того, суттєво активізувався процес приєднання громад до ОТГ та міст обласного значення.

Хмельницька область є одним із лідерів у рейтингу областей за формуванням спроможних громад. У Хмельницькій області 60 територіальних громад. Полонська міська територіальна громада, яка відноситься до Шепетівського району включає 14 об'єднаних рад.

Витрати бюджету відіграють важливу роль у розвитку країни, вони є основою для фінансування соціальних програм, регулювання економіки, реструктуризації економіки, створення загальних умов для ринкових відносин, збільшення кредитування юридичних та фізичних осіб, міжнародних відносин та інших діяльність.

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИДАТКІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

2.1. Організації обліку видатків Полонської міської об'єднаної територіальної громади

Основним напрямком бухгалтерського обліку територіальних громад є облік видатків. Враховуючи головне завдання бюджетних установ з точки зору кінцевого результату (звітного періоду) діяльності - виконання кошторисів доходів і витрат - що, по суті, визначає другу назву бухгалтерського обліку бюджетних установ, а саме облік виконання кошторису доходів та видатків, це твердження є безперечним. Тому організація обліку витрат є пріоритетом [38].

Організація обліку видатків територіальних громад включає такі напрямки:

- визначення законодавчої бази;
- класифікація видатків;
- розробка діючої номенклатури видатків;
- організація планування видатків;
- організація бухгалтерських номенклатур;
- організація бухгалтерських носіїв інформації.

У бюджетних установах, якими виступають територіальні громади усі видатки обліковуються відповідно до бюджетної класифікації, зазначеної в Бюджетному кодексі та Інструкції щодо застосування економічної класифікації бюджетних витрат, затвердженої спільним наказом Міністерства фінансів України та Державного казначейства від 25 листопада 2008 р. № 495.

Практика бухгалтерського обліку та чинне законодавство дозволяють класифікувати витрати бюджетних установ в бухгалтерському обліку з наступних причин:

1. Залежно від джерел покриття:

- видатки загального фонду;
- видатки спеціального фонду.

Обидва види витрат плануються в бюджеті та обліковуються окремо на окремих рахунках.

2. Залежно від стадії надходження бюджетних коштів:

- касові видатки;
- фактичні видатки [27].

Касові видатки - це всі суми, понесені органом Казначейства або установою банку з реєстраційного, спеціального реєстраційного та поточного рахунку як готівкою, так і шляхом безготівкової оплати рахунків. Основним завданням обліку касових видатків є контроль цілеспрямованого витрачання бюджетних коштів відповідно до передбачуваного призначення кодів економічної класифікації видатків [27].

Фактичні видатки - це всі фактичні витрати на проведення оцінки, які підтверджуються основними документами (наприклад, нарахована заробітна плата, списані витрати на використані матеріали тощо). Касові та фактичні видатки є окремими об'єктами бухгалтерського обліку, їх планують та розраховують відповідно до однієї економічної класифікації витрат [27].

Загальну схему руху інформації за напрямом обліку видатків наведено рис. 2.1.

Рис. 2.1. Загальна схема руху облікової інформації щодо обліку видатків установи

В системі бухгалтерського обліку, відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі у Полонській міській ОТГ, для обліку видатків використовується клас 8 "Витрати". Цей клас рахунків використовується для відображення інформації про витрати за обмінними та необмінними операціями. Склад витрат та процедура їх визнання зазначені у національних положень (стандартах) бухгалтерського обліку у державному секторі (Додаток А) [40].

Кореспонденція рахунків з обліку видатків наведена в Додатку Б [45].

Аналітичний облік витрат здійснюється в «Картках аналітичного обліку видатків» для кожного програмного коду та функціональної класифікації витрат за кодами КЕКВ. Картка відкривається на місяць і заповнюється на підставі меморіальних ордерів. Суми відшкодованих (повернутих на рахунки раніше здійснених платежів, надходжень готівки) витрат фіксуються на звороті картки. Результати визначаються за місяць та з початку року з урахуванням відшкодованих витрат, а потім передаються як залишки на початку місяця на відкриті Картки аналітичного обліку видатків на наступний місяць. Завдяки цьому на рахунку завжди є інформація про використані кошти [27].

Загальна схема реєстрації господарських операцій, пов'язаних з видатками ОТГ, в бухгалтерських регістрах представлена на рис. 2.2.

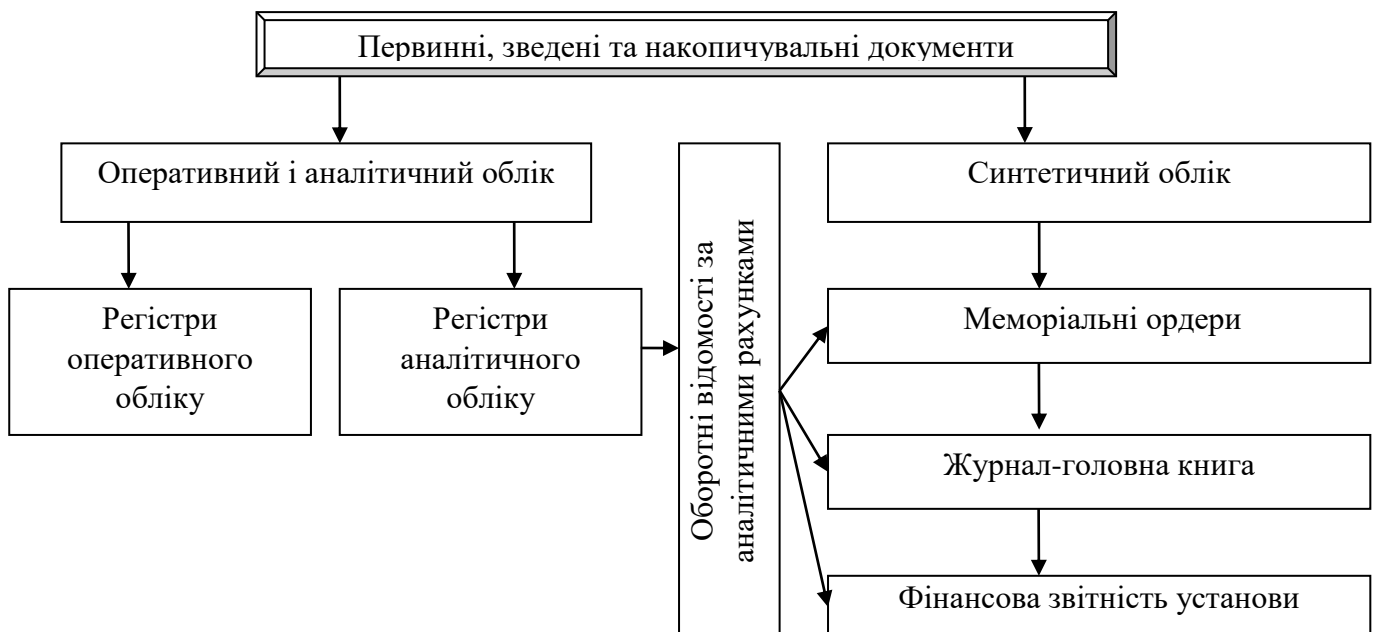

Рис. 2.2. Схема відображення господарських операцій пов'язаних з видатками в регістрах бухгалтерського обліку Полонської міської ОТГ

Для відображення видатків на рахунках бухгалтерського обліку бюджетні установи використовують меморіальні ордери. В Меморіальних ордерах 2 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду в органах Державної казначейської служби України (банках)» і 3 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)» відображаються операції з обліку надходження на рахунок суб'єкта державного сектору асигнувань (доходів) та здійснення касових видатків загального/спеціального фонду, тобто вибірки з надходження та витрачання коштів з реєстраційних, інших рахунків в органах Державної казначейської служби України [41].

На підставі інформаційних ресурсів рахунків бухгалтерського обліку за відповідними аналітичними регістрами, субрахунками та синтетичними рахунками, показники діяльності Полонської міської ОТГ пов'язані з видатками відображаються у фінансовій звітності.

У фінансовій звітності подається інформація про фінансовий результат діяльності, видатки бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією видатків та кредитування бюджету; про виконання бюджету (кошторису), елементи витрат за обмінними операціями.

Таким чином, бухгалтерський облік діяльності Полонської міської ОТГ має свої специфічні об'єкти, які пов'язані з кошторисом доходів і витрат та бюджетними програмами, використання яких відображається за окремим Планом рахунків, національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі та формами звітності. Система бухгалтерського обліку Полонської міської ОТГ дозволяє сформувати необхідну інформаційну базу для управління видатками та здійснювати контроль за їх станом.

2.2. Контроль за видатками Полонської міської об'єднаної територіальної громади

Однією з важливих функцій управління в Полонській міській ОТГ є функція контролю. Ефективність діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування значною мірою залежить від належної організації контролю за виконанням законів, рішень, розпоряджень та інших документів. Систематичний контроль є необхідною умовою виявлення та усунення недоліків у діяльності підрозділів управління та їх причин [10].

Контроль можна визначити як процес, який повинен гарантувати, що функціонування суб'єкта управління відповідає управлінському рішенню і спрямоване на ефективне досягнення цілі. Суть контролю полягає у цілеспрямованому впливі на об'єкти управління, тобто систематичному нагляді та моніторингу їх діяльності з метою виявлення відхилень від встановлених стандартів, принципів, вимог чи цілей у процесі їх реалізації [34].

Серед видів контролю одну з провідних позицій займає фінансовий контроль, який охоплює всебічну та цілеспрямовану фінансово-правову діяльність органів фінансового контролю, спрямовану на встановлення фактичного стану контрольованого об'єкта у питаннях, пов'язаних з його фінансово-господарською діяльністю. Фінансовий контроль полягає у перевірці ділових та фінансових операцій на їх надійність, законність, цілеспрямованість та ефективність. Його метою є забезпечення законності, фінансової дисципліни та раціональності у створенні, розподілі, володінні, користуванні та розпорядженні майном для ефективного соціально-економічного розвитку всіх суб'єктів фінансових відносин [34].

На підставі ст. 48 Бюджетного кодексу України, Україна використовує казначейську форму обслуговування державного та місцевого бюджетів [3]. У нашій країні Казначейство України виконує роль адміністративного апарату, який:

- зобов'язаний дотримуватись встановлених лімітів виплат у межах бюджетних призначень;

- виконує первинну перевірку вимог щодо оплати;
- готує звіти про виконання державного бюджету та зведеного бюджету України, а також зведений звіт про місцеві бюджети [2].

Казначейство України відповідає за виконання державного бюджету та місцевих бюджетів. І ця функція - виконання бюджету - нерозривно пов'язана з контролем виконання бюджету на всіх етапах використання коштів, тобто на етапі прийняття зобов'язань, перевірки та сплати (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Контроль за виконанням бюджету на різних етапах використання коштів

Назва етапу	Характеристика
Етап зобов'язань	Зобов'язання означає встановлення призначення і, відповідно, резервування частини бюджетних асигнувань для покриття конкретних витрат відповідно до затвердженого бюджету. Зазвичай, зобов'язання має форму угоди з постачальниками послуг і товарів. Реєстрація на етапі зобов'язання необхідна: для контролю фактичної наявності бюджетних коштів для взяття нових зобов'язань і для відстеження нових зобов'язань та їхніх наслідків для прогнозу відпливу наявних коштів з єдиного рахунку.
Етап перевірки	Перевіряються і підтверджуються, що виконано всі вимоги щодо сплати конкретних видатків (наприклад, товар доставлено або послуги отримано відповідно до угоди, надійшов термін сплати відсотків або погашення позики). Реєстрація на цьому етапі дає змогу відстежувати взяті, але ще не сплачені зобов'язання і знати суму ресурсів, необхідних безпосередньо для цієї оплати.
Етап оплати	Проводиться оплата прийнятих раніше зобов'язань, тим самим скорочується обсяг зобов'язань держави. Операції Казначейства з метою контролю за виконанням бюджету можуть здійснюватися в різних формах. Казначейство встановлює та контролює дотримання загальних фінансових лімітів на етапах зобов'язань. Після цього на етапі оплати контролюється кожний конкретний платіж. Казначейська система є невід'ємною частиною державного апарату, який здійснює керівництво державними коштами. І, виходячи з покладених на Казначейство функцій, значна перевага полягає в тому, що діє додаткова ланка в системі внутрішнього аудиту на всіх етапах виконання бюджету.

Існує три різні фази процесу контролю витрат у Полонській міській ОТГ, які відповідають трьом етапам використання коштів (рис. 2.3) [47]:

Етап 1 - попередній контроль. Приймаючи зобов'язання, слід розрізняти:

- а) короткострокові зобов'язання - ті, які будуть реалізовані і потребуватимуть повної оплати в поточному році;
- б) перехідні зобов'язання - ті, які будуть погашені з асигнувань майбутніх періодів протягом декількох років.

Рис. 2.3. Фази контролю за видатками в Полонській міській ОТГ [47]

Прийняття великої кількості перехідних зобов'язань значно послаблює "гнучкість" бюджету та обмежує можливість досягнення пріоритетів. Попередній контроль передую збору та сплаті коштів. Ефективність цієї форми контролю полягає у запобіганні порушенням закону та зловживанню ресурсами. Однак цей тип контролю не набув необхідного розвитку і вимагає розробки ефективного механізму контролю рівня зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та запобігання формуванню та зростанню бюджетної заборгованості.

2 етап - контроль перед здійсненням платежу. Перш за все, мова йде про перевірку відповідності видатків нормам, зокрема переконання, що витрати відповідають цілям бюджету. Цей вид контролю постійно здійснюється Державним казначейством України, яке як охоронець державних коштів зобов'язане забезпечити їх використання відповідно до законодавства та у допустимих межах, з метою забезпечення ефективного та раціонального використання державних фондів. на думку уряду. програм. Для правильної класифікації видатків відповідно до бюджетної класифікації очікуваний результат повинен відповідати цільовому призначенню видатків, затвердженому Законом України "Про Державний бюджет України" на поточний рік. Слід чітко пояснити, що пропонувані витрати відповідають бюджету та коштам.

Перш ніж здійснити платіж, переконайтесь, що:

- 1) для цих цілей доступні бюджетні ресурси, і чи взагалі бюджетні ресурси виділяються;
- 2) надані послуги, отримані товари тощо;
- 3) витрати є допустимими згідно з кодами бюджетної класифікації;
- 4) документи правильно заповнені, в тому числі мають бути реквізити правильні.

Наступний етап 3 - контроль після здійснення видатків (аудит). Це дозволяє забезпечити законність операцій, використання коштів відповідно до їх цільового призначення та безпосередньо для цілей, визначених законодавством. Аудит визначає позитивні та негативні аспекти виконання бюджету. Контроль здійснюється за допомогою перевірок і ревізій безпосередньо на місцях, в установах та організаціях.

Фінансове виконання державного бюджету за рахунок витрат здійснюється органами Державного казначейства в межах виділених коштів або лімітів коштів, передбачених у державному бюджеті компетентним розпорядником коштів. Витрати можуть здійснюватися лише за умови, що вони відповідають державному бюджету. Специфіка процесу контролю Держказначейства полягає в тому, що вони єдині виконують фінансові функції при виконанні державного бюджету і ніколи не здійснюють вибіркового контролю, здійснюючи їх лише на постійній основі. Органи Казначейства фактично забезпечують суворий контроль правильності фінансових операцій, їх облік та є гарантією чіткого виконання виконавчих рішень. Цей комплексний аудит проводиться паралельно з щорічними операціями, і, отже, є більш ефективним, ніж контроль за результатами [47].

Висновки до розділу 2

Бухгалтерський облік діяльності Полонської міської ОТГ має свої специфічні об'єкти, які пов'язані з кошторисом доходів і витрат та бюджетними програмами,

використання яких відображається за окремим Планом рахунків, національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі та формами звітності. В системі бухгалтерського обліку, відповідно до Плану рахунків у Полонській міській ОТГ, для обліку видатків використовується клас 8 "Витрати", який використовується для відображення інформації про витрати за обмінними операціями та і за необмінними.

Система бухгалтерського обліку Полонської міської ОТГ дозволяє сформувати необхідну інформаційну базу для управління видатками та здійснювати контроль за їх станом. Існує три різні фази процесу контролю витрат у Полонській міській ОТГ, які відповідають трьом етапам використання коштів: попередній контроль; контроль перед здійсненням платежу та контроль після здійснення видатків (аудит).

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИДАТКІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

3.1. Механізм удосконалення обліку видатків територіальних громад

Об'єднані територіальні громади покривають свої витрати з бюджету. Витрати бюджету впливають на соціально-економічні процеси, що відбуваються в державі.

Система управління, яка відбувається в Україні, об'єктивно передбачає необхідність пошуку та формування варіантів бухгалтерського обліку в установах, які б справлялися з новими соціально-економічними відносинами та процесом реформи бухгалтерського обліку.

Основними перешкодами для ефективного функціонування та функціонування ОТГ є: кошти виділяються на їх утримання, а не на покриття витрат відповідно до обсягу наданих послуг; кошти розподіляються за застарілими методами; брак коштів не дозволяє своєчасно відновити морально і фізично застарілі основні фонди; система фінансово-статистичного обліку та звітності не надає інформації, необхідної для ефективного планування та розподілу ресурсів [25].

У сучасних умовах видатки бюджету - це складна система відносин, що включає не тільки органи державної влади, але і все суспільство. Розподіл державних коштів за окремими статтями регулюється законодавством України. Його планування, обговорення, реалізація та контроль є центральним елементом бюджетного процесу [2].

Рівень економічного розвитку держави впливає на розмір і структуру видатків бюджету, оскільки він є одним з основних у формуванні доходів бюджету. Рівень економічного розвитку країни залежить від доходів фізичних та юридичних осіб, частина яких у вигляді обов'язкових внесків надходить до бюджетів усіх рівнів [22].

Інфляція також впливає на витрати бюджету. Слід звернути увагу на збільшення бюджетних витрат, визначене нормою, разом із величиною інфляції.

Важливим фактором, що впливає на зміни бюджетних видатків, є значне збільшення державного боргу України, високий валютний ризик зовнішнього боргу та посилений тиск на погашення боргу в державних фінансах.

При таких умовах надходження спеціального фонду отримують все важливішу частку, тому в зв'язку з цим необхідно посилити контроль за їх плануванням та отриманням на всіх етапах виконання кошторису доходів та витрат ОТГ.

Реформа системи обліку доходів і витрат місцевих бюджетів України суттєво змінює їх організацію та контроль. Розширення доходів, витрат, активів та пасивів бюджетів призвело до збільшення розмірів об'єктів контролю, що вимагає відповідних методів контролю над доходами та витратами місцевих бюджетів. У зв'язку з цим особливо важливо забезпечити прозорість та надійність бухгалтерської інформації щодо витрат місцевих бюджетів [22].

Враховуючи специфіку установи та загальний характер плану рахунків у державному секторі для бюджетних установ, державних цільових фондів та Державної казначейської служби України, ми вважаємо необхідним врахувати рахунки, якими користується установа, крім того до облікової політики. Оскільки затверджений план рахунків не має окремих синтетичних рахунків для операцій загального та спеціального фонду, а фінансова та бюджетна звітність установи ведеться в цьому контексті та з використанням кодів бюджетної класифікації, ми вважаємо за необхідне запровадити аналітичну класифікацію та типи коштів на існуючі субрахунки.

Аналітичні особливості об'єктів бухгалтерського обліку відображаються кодуванням аналітичного рахунку. Ми пропонуємо визначити правила кодування окремих установ у Порядку відкриття аналітичних рахунків. Ми пропонуємо розробити аналітичні рахунки витрат наступним чином:

8011 – перші чотири знаки – код субрахунку;

80112 – п'ятий знак ідентифікує фонд (загальний фонд – 1, спеціальний фонд – 2);

801121 – шостий знак ідентифікує групу власних надходжень спеціального фонду (відповідає номеру групи);

8011211 – сьомий знак визначає підгрупу групи власних надходжень (відповідає номеру підгрупи);

80112112800 – 8-11 знаки ідентифікують КЕКВ, за яким проводять операцію.

Впровадження запропонованої аналітики дозволить установі точніше відображати господарські операції в бухгалтерському обліку та швидше групувати інформацію для формування фінансової та бюджетної звітності.

Перелік субрахунків бухгалтерського обліку, що використовуються установою разом із введеними на них аналітиками (Робочий план рахунків), а також Порядок відкриття аналітичних рахунків установа повинна надати в додатку до Положення про облікову політику. План рахунків може змінюватися протягом року. Така процедура оформляється видачею відповідних розпоряджень керівника на прохання головного бухгалтера. У той же час також необхідно забезпечити дотримання єдиних принципів бухгалтерського обліку з розпорядником бюджету вищого рівня.

Необхідно вжити заходи для підвищення ефективності витрачання коштів за загальним і спеціальним фондами у всіх сферах, зокрема для забезпечення максимальної прозорості бюджетних витрат як у процесі прийняття рішень щодо їх розподілу, так і в процесі звітування та моніторингу результату.

Як правило, для ведення обліку у ОТГ потрібно:

- прийняти Положення про облікову політику, яке визначає методи оцінки, бухгалтерський облік та принципи бухгалтерського обліку;
- публікувати фінансову звітність на офіційному веб-сайті в окремій вкладці, присвяченій бюджету громади;
- приймати звіти Державного казначейства про виконання місцевого бюджету відповідно до Інструкції про складання органами Державної казначейської служби України фінансової та бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів [26];
- перейти на бухгалтерський облік із ліцензійним програмним забезпеченням для бюджетних установ в Україні.

3.2. Модель удосконалення контролю за видатками територіальних громад

Видатки бюджету беруть участь у розподільчих відносинах, що виникають між державою і юридичними та фізичними особами при перерозподілі фінансових

ресурсів між галузями, регіонами, соціальними групами. За рахунок бюджетних витрат держава виконує адміністративні, оборонні, економічні та соціальні функції, а також вирішує конфлікти та регулює інтереси всіх членів суспільства [30].

Основні проблеми з видатками бюджету ОТГ пов'язані з недоліками в управлінні мережею освітніх та культурних закладів, а також комунальними підприємствами, нераціональними видатками на управління, неналежним використанням міжбюджетних трансфертів, непродуктивним витрачанням бюджетних коштів [30] (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Проблеми щодо здійснення видатків місцевих бюджетів в об'єднаних територіальних громадах

Проблема	Характеристика
1	2
1. Неоптимізована мережа закладів освіти і культури призводить до додаткового навантаження на бюджет	виявлено, що в ОТГ існує нераціональне використання потужностей закладів освіти. Наявність малокомплектних закладів дошкільної та загальної освіти, низький рівень наповнюваності класів призводить до додаткового навантаження на видаткову частину бюджету. Передусім це позначається на витратах на оплату праці, а також на оплату комунальних послуг. Також є випадки неповного використання потужностей розгалуженої мережі бібліотек. На фоні зменшення кількості читачів, ОМС продовжують їх фінансування в тих самих обсягах.
2. Нераціональні видатки на утримання органів місцевого самоврядування	поширеною є практика тривалої (більше 1 року) неуккомплектованості вакантних посад апарату управління в ОТГ. В окремих випадках їх частка становить 40-50%. При цьому конкурс на заміщення вакантних посад не проводиться, а витрати на оплату праці на відповідний бюджетний рік надалі плануються. Це призводить до зайвих витрат на оплату праці, оскільки кошти, які були заплановані в кошторисі з урахуванням вакантних посад, фактично використовуються для додаткових виплат наявним працівникам у зв'язку з виконанням ними частини повноважень, що припадають на вакантні посади
3. Додаткові витрати бюджету, зумовлені недоліками в управлінні комунальними підприємствами	У зв'язку з неефективним управлінням комунальним майном бюджети ОТГ несуть додаткові витрати. Про це свідчать такі факти: <ul style="list-style-type: none"> - не встановлена плата за послуги, що надаються комунальними підприємствами; - тарифи встановлені на рівні нижче від собівартості; - не здійснюється перегляд тарифів; - не з усіма споживачами послуг комунальних підприємств укладено договори на обслуговування; - постійне дотування комунальних підприємств, яке не призводить до покращення їх фінансового стану; - в одній із ОТГ бюджет ніс витрати на сплату орендної плати за розташування ЦНАП в орендованому приміщенні, за наявної можливості розмістити дану установу в приміщенні, що належить органу місцевого самоврядування.

Продовження табл. 3.1

1	2
4. Неналежне використання міжбюджетних трансфертів	<p>ОМС не використовують у повному обсязі субвенції (освітню субвенцію, медичну, на розвиток інфраструктури, на соціально-економічний розвиток). Аудитори вказують, що головною причиною залишку невикористаних субвенцій на кінець року є те, що кошти субвенції були розподілені розпорядженнями КМУ в кінці кожного бюджетного року та фактично надійшли в останніх числах грудня кожного звітного року, що не дало можливості їх використати в повному обсязі.</p> <p>Місцева влада не використовує можливості відшкодування витрат за рахунок міжбюджетних трансфертів. Наприклад, є випадки, коли у зв'язку зі зміною підпорядкування бюджетної установи орган місцевого самоврядування не проводив жодних дій щодо забезпечення надходжень міжбюджетних трансфертів з бюджетів інших адміністративно-територіальних одиниць для відшкодування цих витрат</p>
5. Здійснення непродуктивних витрат	<p>У ході проведення державних фінансових аудитів було встановлено факти значних непродуктивних витрат, зумовлених оплатою послуг на виготовлення проектно-кошторисної документації та проведення експертизи без подальшого використання цієї документації. Крім того, в громадах є випадки будівництва об'єктів інфраструктури, цехів, придбання обладнання, які в подальшому не використовуються. Отже, це є свідченням непродуктивних витрат бюджетних ресурсів</p>
6. Інші недоліки, які призводять до збільшення бюджетних видатків	<ul style="list-style-type: none"> - Завищення вартості будівельних та ремонтних робіт. - Недоліки при здійсненні державних закупівель. ОМС укладають значну кількість прямих договорів без застосування електронної системи закупівель. Також при проведенні закупівель розпорядники коштів не застосовують максимальний крок пониження ціни при проведенні відкритих торгів у розмірі 3%. - Відсутність документів, які належним чином підтверджують списання витрат. Так, серед найбільших порушень цього виду - списання без підтверджуючих документів паливно-мастильних матеріалів. - Недонарахування відпускних працівникам місцевої ради, що призводить до недонарахування єдиного соціального внеску.

Узагальнюючи вищезазначені дані, ми пропонуємо оптимізацію бібліотечної мережі шляхом передачі бібліотечних ресурсів до громадських центрів та надання бібліотечних послуг сільським клубам (без окремих доплат персоналу) або надання дистанційних послуг через телекомунікації та мобільні бібліотеки. Це дозволить економити бюджетні кошти на зарплату та утримання закладів.

З огляду на низьку зарплату працівників громадських центрів та сільських клубів, на цьому важко заощадити, враховуючи додаткові функціональні обов'язки, які їм доведеться виконувати у зв'язку з передачею бібліотечного фонду. Однак,

якщо пожертвування бібліотечних фондів є формальним, а бібліотеки працюють не на повну потужність через низьку аудиторію, субсидії на бібліотечні послуги навряд чи будуть адекватними. Цілеспрямованість певних витрат, а також утримання установ, включаючи соціальну інфраструктуру, вимагає глибокого аналізу користувачів послуг та включення гендерно-орієнтованого бюджетування в процес бюджетування [10].

Тривала неукомплектованість вакантних посад може бути пов'язана з браком належних людських ресурсів. Крім того, надзвичайно низький рівень заробітної плати на не керівних посадах у державному секторі спонукає до готовності скористатися будь-якою можливістю збільшення зарплати [10].

Аналіз видатків об'єднаних територіальних громад виявив факти:

- зростаючої динаміки видатків на виплату премій управлінському персоналу, значний надлишок премій у цій категорії працівників над преміями інших категорій працівників;

- регулярних щомісячних бонусних виплат керівникам та преміальних виплат іншим працівникам лише час від часу, як правило, до робочих канікул;

- нераціонального поділу премій;

- порушення стандартів та документів, затверджених керівництвом громади, що регулюють режим виплати премій [10].

Про нераціональне використання коштів на управління свідчить, також витрачання коштів на оплату роботи на підставі цивільно-правових договорів, які можуть виконувати штатні працівники, які вже пройшли відповідне навчання та мають необхідні знання.

Видатки бюджету відіграють важливу роль у формуванні соціально-економічної політики в Полонській міській ОТГ.

Показники бюджетних видатків відображають функції та завдання держави, рівень та напрямки соціального розвитку, взаємозалежності між економікою та фінансами країни та відносини з іншими країнами.

Управління витратами державного бюджету є важливим елементом фіскальної політики будь-якої країни, оскільки більша частина фінансових ресурсів держави

перерозподіляється через державний бюджет. Процвітання та стабільність держави в цілому та кожного громадянина залежать від ефективності та раціональності планування та розподілу фінансових ресурсів [28].

Функціонування механізму управління видатками бюджету здійснюється в процесі розподілу та використання бюджетних коштів. Параметри цього процесу визначаються процесуальними та матеріальними положеннями законодавства про бюджет, інформаційною та інституційною підтримкою. Структурно вони є відповідними елементами механізму управління видатками бюджету. Таким чином, процес розподілу та використання бюджетних ресурсів та механізм управління бюджетними видатками різняться по-різному їх відображення: перший має параметричну форму, а другий - структурну [5].

Розглядаючи регулювання бюджету за допомогою елементів механізму управління видатками бюджету, можна зробити висновок, що регулювання бюджету - це сукупність методів, інструментів та важелів, що використовуються для впливу на вхідні та вихідні фінансові потоки. Таким чином, елементи механізму управління видатками бюджету є також елементами контролю бюджетного регулювання, але якщо механізм управління видатками бюджету визначає параметри процесу розподілу та використання бюджетних коштів, бюджетне регулювання визначає його якісну складову [5].

На рис. 3.1 наведемо рекомендації щодо підвищення ефективності управління видатками в ОТГ.

Необхідність економії грошей вимагає використання всіх можливих інструментів. Особливо це стосується сфери витрат у діяльності ОТГ. Внутрішній контроль сприяє досягненню цієї мети.

Для забезпечення досягнення цілей внутрішнього контролю витрат бюджетних установ необхідно послідовно впроваджувати три елементи механізму реалізації: затвердження правил внутрішнього фінансового контролю витрат, аналіз використання бюджетних коштів, внутрішня оцінка контролю витрат.

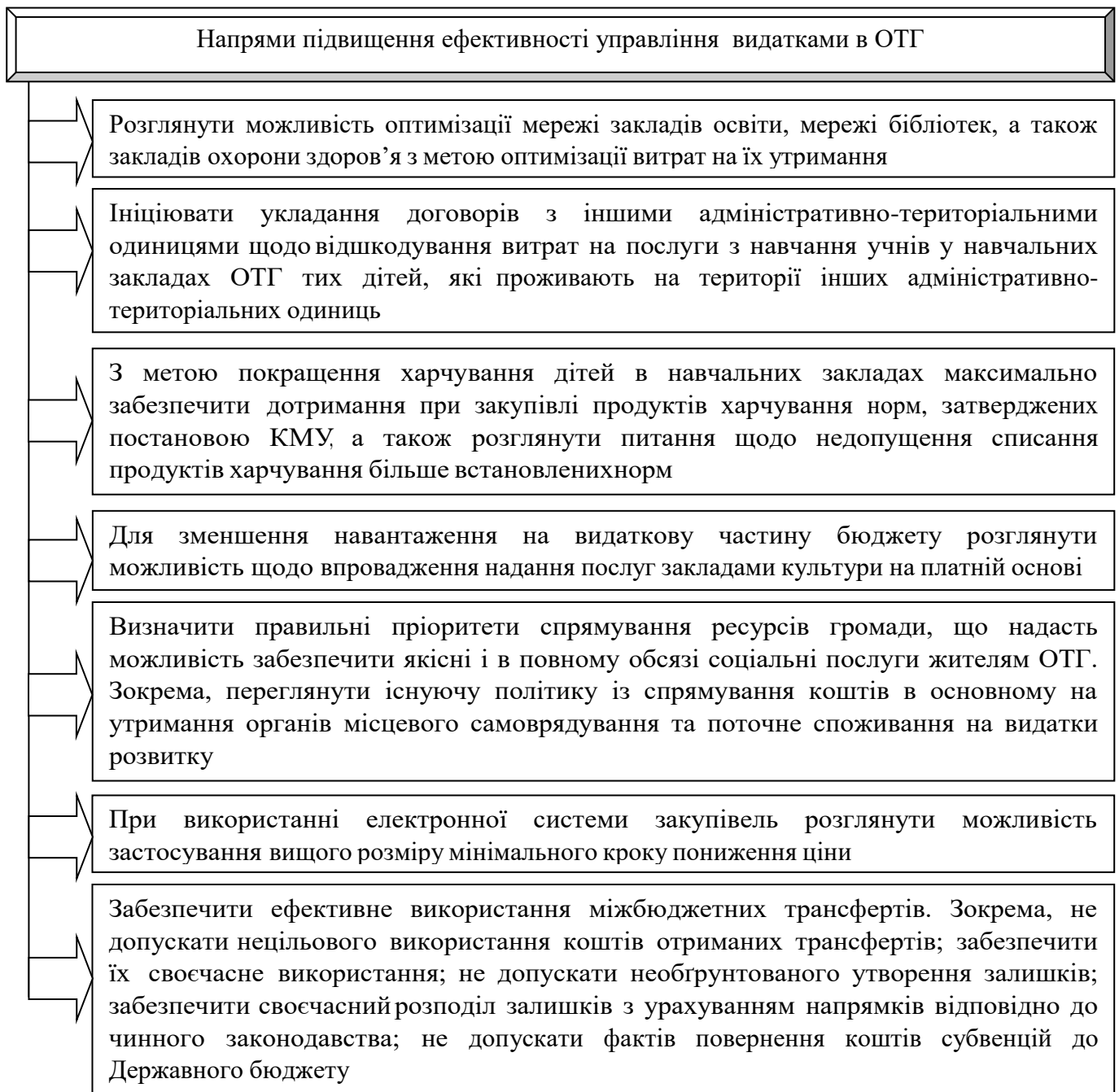

Рис. 3.1. Напрями підвищення ефективності управління видатками в ОТГ

На рисунку 3.2 представлена запропонована модель внутрішнього контролю витрат територіальних громад.

Реформа бухгалтерського обліку у державному секторі допомагає поліпшити контроль за витратами ОТГ. Умовою модернізації системи бухгалтерського обліку в ОТГ є чотири основні фактори еволюції, визначені у міжнародній практиці:

Рис. 3.2. Модель контролю за видатками територіальних громад

1. Ефективне управління. Кожна держава намагається зменшити державні видатки та борг. З цією метою затверджуються бюджетні програми, основні підрозділи видатків подають звіти про виконання цих програм, а бюджетний облік враховує результати аналізу витрат, проведеного з використанням даних бухгалтерського обліку майна.

2. Прозоре управління. Посилення контролю за державними фінансами дозволяє керівництву держави задовольняти попит на інформацію з боку фінансових операторів (рейтингові агентства, банки) та іноземних партнерів.

3. Поява нових інформаційних технологій. Сучасні технології, такі як ERPS системи планування корпоративних ресурсів, здатні надати інформацію про всі аспекти (бюджет, фінанси, управління) та забезпечити можливість контролю операцій та аудитів.

4. Поширення міжнародних стандартів. Бюджетний облік не підпорядковується міжнародним стандартам, тоді як облік майна поступово переходить до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі IPSAS, які використовуються в багатьох країнах. Стандарти IPSAS визначають правила подання бюджетного результату та переходу від бюджетного до фінансового результату [19].

Таким чином, контроль витрат ОТГ здійснюється за допомогою різних інструментів, що утворюють єдиний механізм контролю. Він відображає вимоги системи правил здійснення контрольної діяльності і спрямований на створення гарантії їх виконання. Визначено стадії контролю: підготовча, аналітична, інформаційна, оціночна, регулятивна.

Висновки до розділу 3

Враховуючи специфіку установи та загальний характер плану рахунків у державному секторі для бюджетних установ, державних цільових фондів та Державної казначейської служби України, ми вважаємо необхідним врахувати рахунки, якими користується установа, крім того до облікової політики. Оскільки затверджений план рахунків не має окремих синтетичних рахунків для операцій загального та спеціального фонду, а фінансова та бюджетна звітність установи ведеться в цьому контексті та з використанням кодів бюджетної класифікації, ми вважаємо за необхідне запровадити аналітичну класифікацію та типи коштів на

існуючі субрахунки. Впровадження запропонованої аналітики дозволить установі точніше відображати господарські операції в бухгалтерському обліку та швидше групувати інформацію для формування фінансової та бюджетної звітності.

Необхідність економії грошей вимагає використання всіх можливих інструментів. Особливо це стосується сфери витрат у діяльності ОТГ. Внутрішній контроль сприяє досягненню цієї мети. Для забезпечення досягнення цілей внутрішнього контролю витрат бюджетних установ необхідно послідовно впроваджувати три елементи механізму реалізації: затвердження правил внутрішнього фінансового контролю витрат, аналіз використання бюджетних коштів, внутрішня оцінка контролю витрат.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано систему організації обліку видатків та розглянуто процес контролю за видатками на підприємствах державного сектору економіки, на прикладі об'єднаних територіальних громад, що дає можливість зробити наступні висновки:

1. Характеризуючи діяльність територіальних громад та їх роль у розвитку національної економіки України, можна констатувати, що децентралізація управління в Україні спрямована на ефективне використання ресурсного потенціалу країни. Роль об'єднаних територіальних громад у забезпеченні інтересів громадян у всіх сферах життя на певній території є вирішальною. Більше того, суттєво активізувався процес приєднання громад до ОТГ та міст обласного значення.

Хмельницька область є одним із лідерів у рейтингу областей за формуванням спроможних громад. У Хмельницькій області 60 територіальних громад. Полонська міська територіальна громада, яка відноситься до Шепетівського району включає 14 об'єднаних рад.

2. Витрати бюджету відіграють важливу роль у розвитку країни, вони є основою для фінансування соціальних програм, регулювання економіки, реструктуризації економіки, створення загальних умов для ринкових відносин, збільшення кредитування юридичних та фізичних осіб, міжнародних відносин та інших діяльність.

3. Бухгалтерський облік діяльності Полонської міської ОТГ має свої специфічні об'єкти, які пов'язані з кошторисом доходів і витрат та бюджетними програмами, використання яких відображається за окремим Планом рахунків, національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі та формами звітності. В системі бухгалтерського обліку, відповідно до Плану рахунків у Полонській міській ОТГ, для обліку видатків використовується клас 8 "Витрати", який використовується для відображення інформації про витрати за обмінними операціями та і за необмінними.

4. Система бухгалтерського обліку Полонської міської ОТГ дозволяє сформувати необхідну інформаційну базу для управління видатками та здійснювати контроль за їх станом. Існує три різні фази процесу контролю витрат у Полонській міській ОТГ, які відповідають трьом етапам використання коштів: попередній контроль; контроль перед здійсненням платежу та контроль після здійснення видатків (аудит).

5. Враховуючи специфіку установи та загальний характер плану рахунків у державному секторі для бюджетних установ, державних цільових фондів та Державної казначейської служби України, ми вважаємо необхідним врахувати рахунки, якими користується установа, крім того до облікової політики. Оскільки затверджений план рахунків не має окремих синтетичних рахунків для операцій загального та спеціального фонду, а фінансова та бюджетна звітність установи ведеться в цьому контексті та з використанням кодів бюджетної класифікації, ми вважаємо за необхідне запровадити аналітичну класифікацію та типи коштів на існуючі субрахунки. Впровадження запропонованої аналітики дозволить установі точніше відображати господарські операції в бухгалтерському обліку та швидше групувати інформацію для формування фінансової та бюджетної звітності.

6. Необхідність економії грошей вимагає використання всіх можливих інструментів. Особливо це стосується сфери витрат у діяльності ОТГ. Внутрішній контроль сприяє досягненню цієї мети. Для забезпечення досягнення цілей внутрішнього контролю витрат бюджетних установ необхідно послідовно впроваджувати три елементи механізму реалізації: затвердження правил внутрішнього фінансового контролю витрат, аналіз використання бюджетних коштів, внутрішня оцінка контролю витрат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березовська С.В. Контрольні повноваження органів місцевого самоврядування в сфері їх фінансової діяльності. *Право і суспільство*. 2013. №6. С. 217–221
2. Булгакова С., Микитюк І. Фактори впливу на обсяг і структуру бюджетних видатків. *Казна України*. 2012. № 3 (18). С. 6.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
4. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державні фінанси України: Підручник. К: ЩОС, 2002. 608 с.
5. Васютинська Л.А. Система видатків бюджету в умовах розвитку програмно-цільового управління. Одеса: Друк-Південь, 2014. 192 с.
6. Видатки бюджету України // Ціна держави. URL: <http://cost.ua/budget/expenditure/>
7. Глущенко Ю. Оптимізація видатків місцевих бюджетів України в системі місцевого самоврядування. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 3. С. 140–149.
8. Головне управління статистики у Хмельницькій області інформує. URL: <https://www.adm-km.gov.ua/?p=87978>
9. Демянишин В., Тулюлюк А. Проблеми сутності та складу видатків місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2008. № 3. С. 135–144.
10. Децентралізація: портал. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/10562>
11. Желюк Л. О., Іванечко Ю. М. Лучко М. Р. Бухгалтерський облік виконання бюджетів. Тернопіль: “Економічна думка”, 2006. 306 с.
12. Здійснення контролю при обслуговуванні видаткової частини бюджетів. URL: <https://cutt.ly/OIJ35tc>
13. Зима Ю.П. Місце державного фінансового аудиту в системі контролю за видатками державного бюджету. URL: <https://cutt.ly/vlJ8qzQ>

14. Іваськевич Х. І. Внутрішній фінансовий контроль видатків бюджетних установ в Україні. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 234 с.
15. Кириленко О.П., Квасовський О.Р., Лучка А.В. Місцеві фінанси : підруч. / К. : Знання, 2006. 677 с.
16. Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент: термінологічний словник для студентів економічних спеціальностей. Краматорськ: ДДМА, 2007. 236 с.
17. Коваленко С. О., Ярцева Я. І. Підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів у сучасних умовах. *Бізнес Інформ*. 2018. № 7. С. 245-250.
18. Ковтун Н. В., Шнуренко Я. А. Удосконалення системи обліку та контролю в бюджетних установах за результатами аналізу виконання кошторису (на прикладі Інституту технічної теплофізики Національної академії наук України). *Економіка: реалії часу*. 2014. № 5. С. 96-102.
19. Ковтуненко К.В. Особливості бухгалтерського обліку бюджетних установ України в умовах переходу до міжнародних стандартів. *Економіка: реалії часу*. 2014. №2. С. 79-82
20. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України: навч. посіб. / К. : Знання, КОО, 1999. 487 с.
21. Кравченко О. В. Доходи і видатки бюджетних установ у вітчизняній та міжнародній практиці. *Вісн. Житомир. держ. технол. ун-ту. Сер. «Економічні науки»*. Житомир, 2009. № 4 (50). С. 67–70.
22. Лищенко О. Г., Шпірна А. І. Вдосконалення обліку видатків загального і спеціального фондів бюджетних установ. *Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Економіка*. 2013. Т. 21, вип. 7(2). С. 173-180
23. Мазуренко О. К. Статистика державних фінансів: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2004. 92 с.
24. Макогон В. Бюджетні видатки в соціально-економічному розвитку країни. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 3. С. 114–124.

25. Мащенко К. С. Доходи бюджетних установ освіти: проблеми реформування і функціонування. *Наук. пр. ДонНТУ. Сер. «Економіка»*. 2012. Вип. 39-1. С. 264–268.

26. Михайленко С., Зубріліна В. Сучасні проблеми та пріоритетні напрямки формування видатків місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2015. № 4. С. 65–75.

27. Михайлов М. Г., Телегунь М. І., Славкова О. П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 384 с.

28. Міщенко Д., Міщенко Л. Удосконалення механізму управління бюджетними видатками. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1043>

29. Мочерний С.В. Економічна теорія: навч. посіб. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 640 с.

30. Набока Т.С. Управління видатками бюджету та напрямки його вдосконалення в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Київ, 2015. 20 с.

31. Овчаренко Т., Бочі А., Поворозник В. Особливості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад. URL: <https://cutt.ly/PIJ85VR>

32. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2005. 240 с.

33. Основні показники місцевих бюджетів. URL: <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2018&budgetType=LOCAL>

34. Особливості фінансово - бюджетного контролю. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/370/control.pdf>

35. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets>

36. Офіційний сайт Полонської міської ради об'єднаної територіальної громади URL: <https://pol-otg.gov.ua/docs/>

37. Офіційний сайт Хмельницької обласної державної адміністрації. URL: <https://www.adm-km.gov.ua/?p=87978>

38. Організація обліку видатків. URL: <https://buklib.net/books/26134/>

39. Павлюк К. В., Шапаренко О. О. Підвищення ефективності видатків державного бюджету в умовах реформи. *Наукові праці НДФІ*. 2016. № 4. С. 15–33.

40. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16#n24>

41. Про затвердження типових форм меморіальних ордерів, інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору та порядку їх складання: Наказ Мінфіну України від 08.09.2017 № 755

42. Радіонов Ю. Оцінка ефективності державних видатків. *Економіка України*. 2013. № 12. С. 77–87.

43. Статистичний збірник: «Бюджет України 2018». URL: <https://cutt.ly/EIJ81nd>

44. Трач К. Видатки державного бюджету: сутність та класифікація. URL: <https://cutt.ly/EIJ73yH>

45. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з виконання місцевого бюджету: Наказ Мінфіну України від 29.12.2015 № 1219. URL: <https://cutt.ly/oIJ7ZN3>

46. Фінанси : підруч. / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. 2-ге вид., переробл. і доповн. К. : Знання, 2012. 687 с.

47. Фінансовий контроль у процесі виконання державного та місцевих бюджетів. URL: <https://cutt.ly/FIJ7CkU>

48. Хорунжак Н. М. Облік в управлінні витратами бюджетних установ : моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 238 с

49. Що у розвитку громад і територій відбулося за 2019 рік – дані моніторингу децентралізації. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12055>

50. Яремчук І.М. Удосконалення економічної класифікації видатків бюджету – запорука дієвої та ефективної системи контролю та управління видатками бюджету. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/196980-Текст%20статті-439110-1-10-20200226.pdf>

Додатки